

tervieuwde personen. 62 van hen staan met naam en toenaam opgevoerd in de lijst van 'Gebruikte bronnen'. Ook zij worden in het boek heel vaak sprekend opgevoerd, meestal volgens het principe van hoor- en wederhoor. Daarbij heeft Simonis meestal het laatste woord. Dat betekent echter niet, dat hij daarmee ook altijd gelijk krijgt. Soms hebben zijn ontkenningen van wat anderen beweren of ooit beweerd hebben zelfs iets pijnlijks. Dat is bijvoorbeeld het geval, wanneer hij heel stellig meldt, dat hij zijn Roermondse collega Jo Gijsen pas in de zomer van 1970 had leren kennen (p. 182 en 242). Daarmee tracht hij mededelingen van de Limburgse kerkhistoricus Piet van den Baar (1921-2005) én van bisschop Gijsen (1932-2013) zelf te ontzenuwen. Die hadden namelijk ooit, en wel onafhankelijk van elkaar (Van den Baar in 1997 via Ton van Schaik in diens biografie over kardinaal Alfrink en Gijsen al in 1972 tijdens een persconferentie) laten weten, dat beiden al sedert medio jaren vijftig vriendschappelijke banden met elkaar onderhielden.

Het is overigens wat vreemd, dat Crijnen bij deze en andere 'meningsverschillen' enkel 'notuleert' en zelf nauwelijks stelling neemt. Dat bijna louter notuleren wordt echt problematisch, wanneer de biograaf te maken krijgt met een zegsman met een duidelijk eigen agenda zoals mr. J.L.W. (Hans) Zuidwijk, naaste medewerker van bisschop Eijk van Groningen-Leeuwarden, die in januari 2008 mee naar Utrecht 'verhuisde', toen Eijk tot aartsbischop was benoemd. Als kanselier en woordvoerder en sinds oktober 2010 als econoom en personeelsfunctionaris van het aartsbisdom lijkt het Zuidwijks voornaamste doel te zijn 'zijn' aartsbischop die Crijnen zelf niet te woord wilde staan, zo goed mogelijk voor het voetlicht te brengen, met als (weinig relevant) dieptepunt het welles-nietespettelje (overigens de titel van hoofdstuk 39) rond de Duitse dienstauto van Simonis (p. 499). Het is de vraag, of je als historicus zo iemand zo royaal aan het woord moet laten, zeker als je diens uitslatingen niet vanuit andersoortige bronnen kunt verifiëren. Crijnen kreeg immers geen toestemming om onderzoek te doen in de archieven van de betrokken bisdommen en van de rooms-katholieke kerkprovincie, om van de Vaticaanse archieven nog maar te zwijgen. Dat maakt in een aantal gevallen een precieze reconstructie onmogelijk. Dat geldt bijvoorbeeld voor de voorgeschiedenis (vanaf

2004) en totstandkoming van de Faculteit Katholieke Theologie, waarvan Simonis de eerste kanselier werd (zie p. 461-462).

Bij een aan details zo rijk boek als dit kan het niet anders dan dat er ook sprake is van een aantal, overigens kleine missers of onjuistheden. Zo is Jo Willebrands (de latere kardinaal) nooit voorzitter geweest van de Apologetische Vereniging Petrus Canisius (p. 56), maar was hij vanaf 1948 wel de eerste voorzitter van de Sint Willibrord Vereniging. Voorts was kardinaal Alfrink met het oog op de voorbereiding van het Tweede Vaticaans Concilie geen lid van de 'commissio antepreparatoria' (p. 98), maar wel van de veel belangrijkere 'commissio praeparatoria centralis'. En wanneer Ad Simonis na het behalen van zijn licentiaat van februari tot juni 1963 in Jeruzalem heeft gestudeerd (p. 90-91), kan dat licentiaat niet in 1964 behaald zijn (p. 89-90). Vreemd is, dat in de inhoudsopgave bij hoofdstuk 4, gewijd aan de studietijd van Simonis op Warmond, als ondertitel wordt vermeld: 'de affaire Steur', terwijl de ondertitel in de tekst luidt: 'Steur was een slecht docent' (p. 54). Dit citaat komt in het hoofdstuk zelf echter niet (meer) voor. Over de dogmaticus dr. Klaas Steur (1905-1985), wordt hier, ook door Simonis, met veel lof gesproken (p. 58), zij het dat hij op één manco wijst: "Steur doceerde niet, maar preekte." (p. 60), maar dit wordt door enkele jaargenoten weer fel bestreden. Jammer is, dat de auteur in het hoofdstuk, gewijd aan het seksueel misbruik, geen gebruik gemaakt heeft van het boek van ondergetekende *Werken in een dwarsverband. Een portret van de gezamenlijke Nederlandse priesterreligieuzen 1840-2004*. Deze studie wordt ook niet opgevoerd in de bibliografie, maar is wel gebruikt in verband met Vaticanum II (zie p. 101 en 104). Ook is het enigszins spijtig, dat Crijnen niet is ingegaan op de inhoud van Simonis' boek *Op de adem van het leven* (zie p. 450). En dat geldt ook voor het boek *Een hart om te denken*, dat verscheen bij gelegenheid van zijn vijftigjarig priesterjubiläum in 2007 en dat zelfs in geheel niet wordt genoemd. Deze publicaties zijn met name van belang voor de wijze waarop Simonis zijn taak als geloofsverkondiger (toch één van de aspecten van het bisschopsambt) uitoefende.

Dit alles neemt echter niet weg, dat Crijnen ons met deze biografie een helder, maar ook bijzonder leesbaar portret heeft aangereikt van iemand, die "in de kern een moeilijk peilbare figuur is..." (p.